

INTERVJU BROJA

POTPREDSJEDNIK VLADE I MINISTAR OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE DAMIR KRSTIČEVIĆ

SOS112: Hrvatski sabor je na sjednici 23. ožujka 2018. velikom većinom glasova usvojio konačne prijedloge zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrani i Zakona o službi u Oružanim snagama RH. Koje su novine u predloženim zakonima, osobito u kontekstu razvoja Sustava domovinske sigurnosti?

Hrvatska vojska je dio Sustava domovinske sigurnosti čije zadaće proizlaze iz Ustava Republike Hrvatske, a razrađuju se i operacionaliziraju Zakonom o obrani. Izmjenama i dopunama Zakona o obrani omogućujemo učinkovitije obavljanje tih zadaća i to je zasigurno posredan doprinos i jačanju Sustava domovinske sigurnosti, iako se Sustav domovinske sigurnosti u Zakonu o obrani ne apostrofira. Ono što u vezi s tim treba posebno istaknuti je reguliranje statusa pričuve i ustrojavanje pričuvnih domobranskih pukovnija koje će se popunjavati razvrstanim pričuvnicima. S obzirom na ravnomjerni regionalni raspored tih postrojbi, one će se moći koristiti i za zadaće pomoći institucijama civilne vlasti, organizacijama i službama

namijenjenima zaštiti i spašavanju te stanovništvu u slučaju katastrofa, velikih nesreća i nesreća. Novina koja će imati i izravan doprinos jačanju Sustava domovinske sigurnosti je odredba kojom se regulira da se uz dragovoljno vojno osposobljavanje mogu provoditi i drugi programi i aktivnosti osposobljavanja kojima se razvija sigurnosna kultura te jača svijest kako su doprinos sigurnosti i sudjelovanje u obrani pravo i obveza svakoga državljanina. Nadalje, Zakonom o obrani otvara se mogućnost transformiranja Hrvatskog vojnog učilišta „Dr. Franjo Tuđman“ u vojno sveučilište, koje bi u perspektivi omogućilo i specijalističke studije iz područja važnih za Sustav domovinske sigurnosti.

SOS112: Što po Vašem mišljenju na strateškoj razini donosi Zakon o sustavu domovinske sigurnosti?

U odnosu na stanje u kojem ni formalno ni nominalno nismo imali uspostavljen sustav koji bi integrirao resurse i sposobnosti svih postojećih tijela koja realiziraju zadaće od važnosti za nacionalnu sigurnost, koncept domovinske sigurnosti podrazumijeva uspostavu učinkovitog i djelotvornog Sustava domovinske sigurnosti, koji će omogućiti upravo to. Hrvatska raspolaže tijelima koja već sudjeluju ili mogu i moraju sudjelovati u provedbi različitih specifičnih zadaća i aktivnosti od važnosti za nacionalnu sigurnost. Međutim, ta su tijela bila orijentirana ponajprije na pojedine ugroze i prijetnje, a sigurnosna paradigma i paradigma sigurnosnih prijetnji posljednjih se desetljeća toliko promijenila da bez inkluzivnog pristupa, bez zajedništva i sinergije, bez komplementarnosti u razvoju sposobnosti nema ni učinkovitog odgovora. To želimo ostvariti uspostavom i usklađenim razvojem Sustava domovinske sigurnosti, što nam omogućuje i na što nas obvezuje Zakon o sustavu domovinske sigurnosti. To je strateški cilj. Na operativnoj razini želimo osigurati učinkovito i usklađeno, međusobno dopunjujuće djelovanje svih sastavnica uključenih u obavljanje zadaća upravljanja sigurnosnim rizicima, od identificiranja i procjene rizika, poduzimanja mjera preventivne sigurnosne zaštite i mjera odgovora na realiziranu prijetnju ili štetni događaj pa do upravljanja u kriznim stanjima. To se odnosi na sve razine društva i države, od jedinica lokalne i područne/regionalne samouprave do razine države.

SOS112: Posljednjih mjeseci svjedoci smo djelovanja pripadnika OSRH prilikom vremenskih nepogoda koje su zadesile Hrvatsku i čija pomoć ugroženom stanovništvu je hvalevrijedna. Kako vidite ulogu OSRH u

tim aktivnostima i postoje li i koje vrste osposobljavanja pripadnika OSRH za uključivanje u tzv „mirnodopske“ aktivnosti (obrane od poplava, požara..)?

U odgovoru na ovo pitanje referirat ću se na koncept Sustava domovinske sigurnosti i na Zakon o sustavu domovinske sigurnosti. Ovdje se radilo o ugrozama čiji je opseg i intenzitet bio takav da jedinice lokalne i područne samouprave zbog ograničenih resursa, uključujući i financijska sredstva s kojima su raspolagale, nisu mogle učinkovito odgovoriti. Normalno je bilo da država pruži potrebnu potporu svojim raspoloživim resursima, a to

su nedvojbeno i resursi Hrvatske vojske. Uostalom, kao što sam već rekao, jedna od zadaća OSRH je i pomoć civilnim institucijama vlasti i stanovništvu. Dakako da Hrvatska vojska može pomoći u onim zadaćama za koje su njezini pripadnici obučeni, kao što je na primjer korištenje strojeva, specijalnih vozila ili gašenje požara pomoću za to namijenjenih zrakoplova. Tamo gdje je to potrebno, vojska je na primjer pomoć u ljudstvu za gašenje požara, izvodi se dodatna obuka. Radi toga je i u pripremi za ovogodišnju protupožarnu sezonu određen broj vojnika obučen za te zadaće, a osigurana je i potrebna oprema za tu namjenu.

SOS112: Danas je pojam sigurnosti nešto što se povezuje sa svim područjima života i rada i ona podrazumijeva stalan proces. Jedna od bitnih pretpostavki u tom procesu je raspolaganje potrebnom, ispravnom opremom i tehnikom. Na koji način MORH održava i provjerava ispravnost tehnike s kojom raspolaže?

Sigurnost je uistinu pojam koji se povezuje sa svim oblicima ljudskog djelovanja i postoje brojne definicije toga pojma. Sve one, na neki način, definiraju sigurnost kao stanje, a čim govorimo o stanju implicite se podrazumijeva i mogućnost promjene toga stanja. Iz toga slijedi da se zapravo radi o procesu, a procesom je potrebno upravljati ako želimo ostvariti postavljeni cilj. Uzmite najsvježije primjere snježnih padalina ili prijetnje poplavom. Nismo mogli spriječiti ni obilne snježne padaline ni kasniji dotok velikih količina vode u slivu rijeke Kupe pa onda i Save. Međutim, u prvom slučaju mogli smo pružiti pomoć u ublažavanju posljedica, a u drugom smo mogli poduzeti i preventivne mjere zaštite i smanjiti rizik od poplave. Dakle, radilo se o procesu upravljanja sigurnosnim rizikom. Evo odgovora na vaše pitanje: da Hrvatska vojska nije imala ispravnu opremu i tehnička sredstva koja su bila potrebna za pružanje pomoći lokalnim zajednicama, ona te zadaće ne bi mogla

realizirati. Sva sredstva s kojima raspolaže Hrvatska vojska predviđena su za obavljanje namjenskih zadaća, koje se u konačnici svode na smanjenje sigurnosnih rizika povezanih s nekim ugrozama: od ugroze od požara do ugroze suvereniteta ili teritorijalnog integriteta. Te zadaće bilo bi nemoguće ostvariti bez ispravne tehnike. Bilo bi previše komplicirano ovdje dalje objašnjavati kako se proces održavanja odvija, ali je važno da se on odvija planski, da je učinkovit i racionalan, da za to koristimo interne resurse i resurse hrvatskoga gospodarstva. Naravno, kad govorim o resursima mislim i na ljudske resurse, na znanja i sposobnosti pripadnika Hrvatske vojske. Ti resursi su nam iznimno važni i za njih se posebno skrbimo. O tome svjedoči i najnoviji primjer remonta transportnih helikoptera koji je u tijeku, koji stručno osoblje proizvođača obavlja u Zrakoplovno tehničkom centru, a pri tome se i naši stručnjaci osposobljavaju za obavljanje toga remonta, pa će od proizvođača helikoptera dobiti potrebni certifikat, kako bi kasnije usluge remonta mogli pružati i drugim pravnim osobama.

SOS112: Gospodine potpredsjedniče Vlade, imenovani ste kao predsjednik Odbora hrvatske platforme za smanjenje rizika od katastrofa. Kako vidite ulogu Platforme u procesu upravljanja rizicima od veliki nesreća i katastrofa?

Uspostava Platforme bila je obveza RH koja je proizašla iz dokumenata UN-a i EU-a i Vlada Republike Hrvatske ju je uspostavila svojom odlukom. Iako je Platforma uspostavljena prije donošenja Zakona o sustavu domovinske sigurnosti, ona u potpunosti korespondira i s konceptom sustava domovinske sigurnosti i sa Zakonom o sustavu domovinske sigurnosti. Platformom su obuhvaćena središnja tijela državne uprave i institucije koje zbog svojih specifičnih sposobnosti mogu i moraju biti uključene u određene zadaće i aktivnosti procesa upravljanja sigurnosnim rizicima, kako je regulirano u člancima 6. i 7. Zakona. U ovom slučaju riječ je o zadaćama i aktivnostima koje trebaju pridonijeti smanjenju rizika od katastrofa, do kojih bi moglo doći zbog štetnih događaja kojima su uzrok prirodne/elementarne pojave ili nepogode te tehnološki incidenti, epidemije zaraznih bolesti i slično. Platforma mora pomoći u identificiranju i procjeni tih rizika te u izradi Strategije za smanjenje rizika od katastrofa iz koje će proizaći politike te mjere i aktivnosti koje treba poduzimati kako bi posljedice takvih potencijalnih štetnih događaja bile što manje. Radi se dakle o aktivnostima koje su sastavni dio procesa upravljanja sigurnosnim rizicima, koje se ponajprije mogu okvalificirati kao preventivne, koje zahtijevaju rješavanje problematike povezane s usko stručnim i specijalističkim područjima rada, pa su u Platformu uključene upravo one institucije koje raspolažu takvim stručno-specijalističkim znanjima i sposobnostima.

SOS112: Kako vidite ulogu Državne uprave za zaštitu i spašavanje u okviru Sustava domovinske sigurnosti?

Bez obzira na to o kojim ugrozama i s njima povezanim sigurnosnim rizicima govorimo, štetni događaji koje te ugroze mogu uzrokovati u najvećem broju slučajeva zahtijevaju i odgovor koji će podrazumijevati zaštitu i spašavanje ljudi i imovine te slijedom toga i angažiranje

Sustava civilne zaštite koji je u stručnoj nadležnosti Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Mislim tu na operativne snage sustava civilne zaštite, na stožere civilne zaštite, na sudjelujuće snage. To je sustav koji mora funkcionirati na načelu supsidijarnosti, a u tome posebno važnu ulogu ima DUZS. Ponovno ću istaknuti da smo kao dobar primjer funkcioniranja toga sustava na načelu supsidijarnosti imali odgovor na snježne nepogode u Gorskoj Hrvatskoj. Državna uprava za zaštitu i spašavanje ima važnu ulogu i kada se radi o zaštiti kritičnih infrastruktura. Zakonom o kritičnim infrastrukturama DUZS je definiran kao tijelo koje ima posebno važne zadaće u reguliranju problematike

Foto: MORH/J.Kopi

određivanja kritične infrastrukture, analize rizika i problematike zaštite kritične infrastrukture. To je područje rada u kojem se od DUZS-a očekuje posebno važan doprinos.

SOS112: Kako Sustav civilne zaštite doprinosi radu Sustava domovinske sigurnosti?

Sustav civilne zaštite je dio Sustava domovinske sigurnosti i kao takav ima vrlo važnu ulogu u aktivnostima i zadaćama upravljanja sigurnosnim rizicima, povezanim s gotovo svim vrstama prijetnji i ugroza, od onih kojima je nositelj čovjek, ili bilo koji entitet kojim upravlja čovjek, pa do onih koje su posljedica prirodnih pojava ili tehnoloških incidenata, a koji mogu uzrokovati velike nesreće i katastrofe. Riječ je o sustavu koji važnu ulogu ima u svim fazama sigurnosnog procesa, ali nedvojbeno ima jednu od najvažnijih uloga u fazi odgovora na nastali štetni događaj. Odnosi se to na sve njegove sastavnice od vatrogastva, HGSS-a, HCK-a, do brojnih i raznovrsnih pravnih osoba i građana, koje se u slučaju potrebe angažiraju u skladu s planovima i zahtjevima stožera civilne zaštite. To je sustav koji se mora organizirati i mora funkcionirati na načelu supsidijarnosti, a stvaranje uvjeta za dosljednu primjenu toga načela važna je zadaća u okviru Sustava domovinske sigurnosti. Raznovrsnu i brojnu regulativu koja se odnosi na Sustav civilne zaštite i na njegove sastavnice potrebno je međusobno uskladiti, osobito po pitanju upravljanja njegovim sastavnicama, a pokrenuta procedura inoviranja Zakona o Sustavu civilne zaštite i Zakona o vatrogastvu zasigurno je jedan od važnih koraka u tom smjeru.

SOS112: Vlada RH donijela je Program aktivnosti u

provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za RH u 2018. godini. Omogućuje li on da se otklone neki nedostaci uočeni tijekom prošlogodišnje protupožarne sezone?

Program aktivnosti temeljni je izvršni dokument o aktivnostima svih tijela uključenih u provedbu mjera zaštite od požara. Tijekom izrade Programa u obzir su uzete sve naučene lekcije iz prošlih protupožarnih sezona. Ovdje ću istaknuti samo neke mjere koje će pridonijeti uspješnijem djelovanju svih sudionika: formirat će se i tehnički opremiti županijski vatrogasni operativni centri u županijama u kojima nisu bili formirani; u Divuljama se formira Operativno vatrogasno zapovjedništvo RH, na čelu s glavnim vatrogasnim zapovjednikom te Situacijsko središte u koje se tijekom sezone dislocira Vatrogasno operativno središte iz DUZS-a; za rano otkrivanje požara i nadzor požarišta Hrvatska vojska će na raspolaganje staviti sustav bespilotnih letjelica; HV će osim „zračnih snaga“ na raspolaganje staviti i petsto vojnika koji su prošli odgovarajuću obuku, od kojih će dvjesto biti tako dislocirani da budu u spremnosti za djelovanje u roku od jednog sata, a ostali u pripravnosti za djelovanje. U svibnju će se provesti i vježba „Sigurnost 18“: prvi dio vježbe u kojem sudjeluje Koordinacija za sustav domovinske sigurnosti u Simulacijskom središtu HKoV-a, a drugi dio na području priobalja uz sudjelovanje Operativnoga vatrogasnog zapovjedništva i dijela operativnih snaga koje će biti angažirane tijekom protupožarne sezone. Temeljni cilj vježbe „Sigurnost 18“ je provjera funkcioniranja upravljanja i vođenja tijekom vatrogasnih intervencija, kao i usklađivanje djelovanja svih sudionika u skladu s operativnom slikom koju u realnom vremenu mora imati Vatrogasno operativno zapovjedništvo, a i najveći dio novina koje sam spomenuo također je u funkciji učinkovitog upravljanja.

SOS112: Vježbe su dobar način provjere osposobljenosti za izvršenje određenih zadaća. Koje vježbe organizira Hrvatska vojska u vezi s pomoći civilnim institucijama vlasti i stanovništvu te koje su naučene lekcije iz sudjelovanja na vježbama koje organizira DUZS? Kako ocjenjujete i ukupnu suradnju MORH-a i DUZS-a?

Suradnja DUZS-a i MORH-a je vrlo dobra, a potvrđuje se poglavito kada su u pitanju zadaće potpore Hrvatske vojske civilnim institucijama vlasti i stanovništvu. Primjeri te suradnje su i sudjelovanje pripadnika Hrvatske vojske u aktivnostima odgovora na nepogode o kojima sam govorio. Kada su u pitanju vježbe HV-a koje se odnose na tu zadaću, onda su to ponajprije vježbe koje organizira DUZS, a pripadnici HV-a sudjeluju u tim vježbama, bilo kao obučna skupina, bilo kao tehnička potpora resursima kojima MORH ili OSRH raspolažu: na primjer Simulacijsko središte. Obuka pripadnika HV-a za sudjelovanje u zadaćama gašenja požara obavlja se također u suradnji s DUZS-om, odnosno s Učilištem vatrogastva, zaštite i spašavanja. Vježba „Sigurnost 18“ je također dobar primjer suradnje DUZS-a i MORH-a, jednako kao i sudjelovanje HV-a svojim namjenskim resursima u aktivnostima gašenja požara. Treba ovdje reći da sva središnja tijela državne uprave, kao i institucije iz njihove nadležnosti, moraju tijesno surađivati s DUZS-om kao tijelom koje u okviru Sustava domovinske sigurnosti ima vrlo važnu ulogu. ■